

3. Яценко О.М. Особливість лідерських якостей майбутніх менеджерів. *Науковий огляд*. Київ : «ТК Меганом», 2016. № 2 (23).С. 138–146.
4. Beilz, R., Slater, P. Role differentiation in small groups. *American Sociological Review*. 1955. P. 112–116.
5. Fiedler, F.E. A contingency model of leadership effectiveness. In L. Berkowitz (ed) *Advances in experimental social psychology*. 1964. NY: Academicpress.
6. Hemphill, J.K. Leadership in small groups (Tech. Rep.). 1952. *Columbus* : Ohio State Leadership Studies.
7. Kiechel W. Theleaderasservant. W. Kiechel. *Fortune*. 1992. 125. P. 121–122.
8. Stogdill R. Handbook of Leader ship. A *Survey of Theory and Research*. New York, 1974. P. 7–15.

Олександр ТКАЧЕНКО
(Дрогобич, Україна)

ВХОДЖЕННЯ В ТРАДИЦІЮ ЯК МЕТА ОСВІТИ

1. Сьогодні як ніколи постала необхідність філософського осмислення категоріального каркасу педагогічного мислення у його онтологічно-екзистенційних вимірах, що здатне адекватно розв'язувати гострі суперечності освітнього процесу. Дійсна присутність таких, наприклад, понять як «виховання», «гуманізм», «духовність», «дух», «душа», «людина», «спілкування», «свобода»здатна радикально переформатувати сучасний спосіб побудови педагогічного простору (спілкування) і сприяти обмеженню тиску розлюднювальних тенденцій сучасної цивілізації на живу душу вчителів і дітей.

2. У запропонованих тезах ми акцентуємо увагу на понятті «традиція», що, зі свого боку, актуалізує питання про входження у традицію як мету освіти.

3. Ми розуміємо традицію як метафізичну основу буття культури, антропологічний стрижень, дух і тіло культури, «мову» буття, сутність людської онтології. Традиція задає внутрішній зв'язок умовам реалізації духовного потенціалу людини, суспільства, народу і людства в історії.

3. Засвоїти традицію – це значить набути мистецтво співвідносити досвід власного життя з духовними, ціннісними орієнтирами, на яких трималося людство протягом тисячоліть. Це значить увійти в традицію, стати її носієм, пізнати дієвість смислів і цінностей традиції, практично відчувати їх енергію та творчу силу, віднайти у ній живу єдність із смислоутворюючими першоосновами людського буття. І все це для того, щоб прожити власне, а не «як у інших» життя, щоб дати можливість своїм дітям, наступним поколінням не втратити цей живий зв'язок зі смыслом буття, точніше, – дати можливість цьому смыслу дійти до них через своє життя.

4. Вхідження у традицію як мета освіти та виховання безпосередньо пов'язане з проблемою «третього суб'єкта» освітнього процесу. Мовиться про перетворення змісту освіти на культуру в істинному значенні цього слова. «Культура (як змісті змістовність навчального процесу) – третій суб'єкт, найскладніша і складна задача педагога – «надати слово» саме «третьому», активувати суб'єктність культури, її ідеальну природу, для того, щоб саме вона і вчила, і виховувала – в смислі: живила собою – душу, серце та розум кожного учня» [1, с. 17].

5. Традиція незалежно від обставин (мовиться про зміст, а не про різноманітні її зовнішні форми) залишається потенціальною умовою «проростання душі в просторі культури і з культури» (В. Возняк). Дійсно, людина залишається людиною тільки в тому випадку, якщо включена в живий процес духовності традиції, в якій віднаходить смисл і джерело творчості. Намагатись заперечувати традицію та руйнувати культуру, значить заперечувати саму людську природу.

4. На жаль, ми живемо в такий період історії, що веде до відриву від традицій, до того, що, за словами К. Ясперса, становить «голе» мислення, нібито в цій сфері раціональності (*ratio*), яка позбавлена субстанціальності може бути щось створене. Це – просвітництво, яке наперекір самому собі веде до порожнечі.

5. У результаті реформувань, які розраховані тільки на короткострокові прагматичні, корисні наслідки, в системі освіти збільшується диспропорція (навіть розрив) між традицією та інноваціями; між глибинним духовним змістом культури та її репрезентативними формами. Сучасні методика і технології педагогічного впливу, більше заклопотані інноваціями, а минуле забувається. Такою є іронічна доля людства. Як наслідок, формується особистість, яка не пов'язує себе з духовними орієнтирами, Богом.

6. Але «у цьому змішаному потоці, який доволі часто сприймається як ознака «сучасності», неодмінно мають бути люди, що йому протидіють та постають прихильниками людських органічних взаємин з абсолютним» [2].

7. Не випадково культура, традиція, «третьій суб'єкт» освітнього процесу розглядаються нами в єдності – мовиться про животворний, вічний діалог, універсаліями якого є світоствердження; спів-причетність; пріоритет безумовно-ціннісного ставлення; домінантність на всіх Інших; творчість як свобідний дарунок Зустрічі, дарунок міжсуб'єктності; спів-творчості.

8. Може ми помиляємось, але система освіти – простір, де не обов'язково постійно експериментувати. Вона передбачає традиційність. Необхідно бути обережним, щоб «разом з брудною водою не вихлюпнути дитину»!

9. У такому випадку система сучасної освіти не тільки може вистояти перед антропологічними викликами сучасності, але й має можливість відповідати істинному змісту феномена освіти і не шкодити Іншому.

ЛІТЕРАТУРА

1. Возняк В.С., Лімонченко В.В. Культура як «третій суб'єкт» освітнього процесу. *Проблеми гуманітарних наук. Філософія : зб. наук. пр. Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка*. Дрогобич : ВВ ДДПУ імені Івана Франка, 2014. Вип. 33. С. 78–87.

2. Петрушенко В.Л. Абсолютне як іманентне свідомості: людські надбання чи втрати? *Міждисциплінарний журнал «Паддхаті»*. 2013. Вип. 14. URL: <http://surl.li/qxery> (дата звернення: 12.02.2024).